

Helsingin ja Uudenmaan

sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Yhteenvetoraportti vuoden 2019 tilintarkastuksesta

KPMG Oy Ab

20.3.2020

Raportin sivumäärä 7

Sisällysluettelo

1	Yhteenveto	1
2	Tilintarkastuksen toteuttaminen	1
3	Konsernin tuloksen muodostuminen ja taseasema	2
4	Konsernin toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen sekä tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot	2
5	Kuntayhtymän talousarvion toteutuminen ja toimintakertomus sekä tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot	3
6	Tytäryhtiöt	3
7	Hallinto, taloushallinnon sisäinen valvonta ja kirjanpito	3
8	Hankinnat ja kilpailutukset	5

1 Yhteenveto

Suorittamiemme tarkastustoimenpiteiden perusteella voimme yhteenvetona todeta, että Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän vuoden 2019 tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kuntayhtymäkonsernin ja kuntayhtymän vuoden 2019 tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta. Kuntayhtymän hallintoa on tarkastetuilta osin hoidettu kuntalain ja valtuuston päätösten mukaisesti emmekä ole todenneet olennaisia puutteita kuntayhtymän sisäisen valvonnan, riskienhallinnan tai konsernivalvonnan järjestämisessä lukuun ottamatta hankintojen kilpailutusten kattavuuden valvontaa.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on vuonna 2019 antanut tarkistetun yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta sekä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista. Näkemyksemme mukaan uusia yleisohjeita on olennaisin osin noudatettu HUSin tilinpäätöksen laatimisessa. Yleisohjeiden sisältöjen muutokset eivät ole kokonaisuutena olennaisia HUSin ja sen konsernin kannalta.

Toimintakertomus sisältää sitä koskevien säännösten mukaiset tiedot. Konsernin ja kuntayhtymän rahoituslaskelmat on laadittu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaisesti ja liitetiedoissa on esitetty säännösten edellyttämät tiedot.

Kuntayhtymän järjestämässä tytä- ja osakkuusyhtiöitä koskevassa omistaja-ohjauksessa on käsityksemme mukaan huolehdittu riittävässä laajuudessa siitä, että yhtiöiden toiminnassa on otettu huomioon konsernin kokonaisuus. Konserniohjauksessa on annettu tarpeelliset määräykset omistajaohjauksen toteuttamiseksi. Kuntayhtymää koskevan strategian toteutumista on mielestämme asianmukaisella tavalla arvioitu ja seurattu myös osana tytäryhteisöjen konserniohjausta.

Hallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä on kuntalain mukainen, sillä edellytyksellä, että valtuustoon nähden sitovat talousarviolitykset viedään valtuuston käsiteltäväksi.

Meneillään olevalla koronavirusepidemiolla ja siihen liittyvillä poikkeusoloilla saattaa olla merkittävä vaikutus HUS:in ja sen jäsenkuntien taloudelliseen asemaan vuoden 2020 aikana.

2 Tilintarkastuksen toteuttaminen

Tilintarkastus on toteutettu julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti sekä tarkastuslautakunnalle esitetyn vuosia 2019 - 2022 koskevan tarkastussuunnitelman ja vuoden 2019 työohjelman mukaisesti. Tilintarkastuksen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettu huomioon olennaisuus ja suhteellinen riski.

Tilikauden aikaisista työohjelman mukaisista painopistetarkastuksista on laadittu erilliset raportit, jotka on tarkastuslautakunnan lisäksi annettu tiedoksi kuntayhtymän johdolle ja muille vastuuhenkilöille. Merkittävimpien tytäryhtiöiden tilintarkastuksista on laadittu raportit ja kaikkien tytäryhtiöiden tilintarkastuskertomukset vuodelta 2019 ovat

vakiomuotoisia. Tarkastuslautakunnan laatimaan vuotta 2018 koskevaan arviointikertomukseen on perehdytty.

Tilikauden päättymisen jälkeen on tarkastettu kuntayhtymän tilinpäätös konsernitiilinpäätöksineen.

Kuntayhtymän ja sen konsernin vuoden 2019 tilintarkastuksesta laaditaan erillinen yksityiskohtainen raportti tarkastuslautakunnalle ja kuntayhtymän vastuuhenkilöille. Raportti sisältää yksityiskohtaisemmat havainnot tilinpäätösten tarkastuksista ja yhteenvedon vuodelta 2019 raportoiduista havainnoista.

3 Konsernin tuloksen muodostuminen ja taseasema

Konsernin tilikauden tulos oli -13,9 miljoonaa euroa ollen 8,2 miljoonaa euroa vuoden 2018 tulosta heikompi. Tytär- ja osakkuusyrityksillä oli vähäinen merkitys konsernin tuloksen muodostumisen kannalta.

Kuntayhtymän tulos oli 15 miljoonaa euroa tappiollinen aiheuttaen saman suuruisen kertyneen alijäämän taseeseen. Kuntayhtymän nettokuluja koskeva valtuuston asettama sitova tavoite ylittyi 16 miljoonalla eurolla (0,9 %) kun ei huomioida kertaluontoista potilasvakuutusmaksun palautusta, osin tietojärjestelmäkulujen voimakkaan nousun takia.

- *Talousarvioyritys tulee viedä yhtymävaltuuston käsiteltäväksi viimeistään osana valtuuston tilinpäätöskäsittelyä. Kuntalain mukaan talousarvioylitykset tulisi käsitellä valtuustossa jo talousarviovuoden aikana.*
- *Kuntalain mukaan kuntayhtymän kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kuntayhtymän tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.*

Konsernin rahoitusasema on suhteellisen turvallinen. Konsernitiilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Konsernitiilinpäätökseen on sisällytetty kaikki konserni- ja osakkuusyhtiöt. Kuntayhtymän vastuut Oy Apotti Ab:n kohdalla ovat olennaisia.

Konsernin omavaraisuusaste on kohtuullisella tasolla.

Tilintarkastushavaintojen mukaan kuntayhtymällä ja sen konsernilla ei ole meneillään olennaisia riita-asioita. Emme näe epävarmuutta konsernin toiminnan jatkuvuuden suhteen.

4 Konsernin toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen sekä tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot

Pääosa tytäryhtiöille asetetuista tavoitteista toteutui. HYKSin kliniset palvelut Oy:n taloudellinen tulos oli heikko. Orton Oy:n tuloskehitykseen tulee kiinnittää huomiota. Emme ole todenneet olennaisia kehittämiskohteita konsernivalvonnan järjestämisessä.

Konsernin tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot on laadittu niitä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Emme ole todenneet olennaisia huomautettavaa

tulojen tai menojen jaksottamisessa, tase-erien täsmäyttämisessä tai rahoituslaskelman ja liitetietojen lukujen johtamisessa.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antaman ohjeistuksen tarkoittamalla tavalla vuoden 2017 tilinpäätöksen liitetietoihin sisältyi ensimmäisen kerran tiedot intressitaliiketoimista. Vuoden 2019 liiketoimissa ei ole olennaisia volyymimuutoksia verrattuna edelliseen vuoteen. Kyseessä ovat liiketoimet tytäryhtiöiden ja omistajien kanssa. Emme tarkastetuilta osin ole todenneet johtavien vastuuhenkilöiden intressiliiketoimia kuntayhtymän tai sen tytäryhtiöiden kanssa.

5 Kuntayhtymän talousarvion toteutuminen ja toimintakertomus sekä tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot

Talousarvion toteutumista ja toimintakertomusta koskevissa tiedoissa on käsityksemme mukaan asianmukaisella tavalla selostettu kuntayhtymän ja sen konsernin vuoden 2019 aikaisia tapahtumia mukaan lukien olennaiset muutokset HUSin toiminnassa ja taloudessa, konsernivalvonta, riskienhallinta sekä konsernin ja kuntayhtymän toiminta ja talous. Riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestelyjä ja toteuttamista on tuotu esiin.

Kuntayhtymää koskevia sitovia tavoitteita talousarviossa oli neljä ja niistä kolme toteutui. Nettokulujen määrä ei toteutunut. Suosittelemme aiempaakin enemmän kiinnittämään jatkossa huomioon kulujen hallintaan.

Kokonaisuutena toimintakertomuksen tekstiosat ovat säännösten mukaan laadittuja ja sama koskee tuloslaskelmaa, tasetta, rahoituslaskelmaa ja liitetietoja. Tarkastuksen yhteydessä todettiin joissain tapauksissa se, että samoja asioita on todettu useampaan kertaan ja kannustamme edelleen rajoittamaan mahdollisuuksien mukaan asiakirjan sivumäärää.

HUSin rahoitus- tai taseasemassa ei tapahtunut kokonaisuutena olennaisia muutoksia vuoden 2019 aikana. Investointimenot toteutuivat olennaisilta osin talousarvion mukaisina.

6 Tytäryhtiöt

Tarkastamiemme tytäryhtiöiden vuoden 2019 tilinpäätökset ja toimintakertomukset on laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti. Yhtiöiden taloushallinnon sisäisessä valvonnassa ei ole todettu olennaisia kehittämiskohteita. Sama koskee osakkuusyhtiö Oy Apotti Ab:tä. Tytäryhteisöistä HYKSin kliniset palvelut Oy:n ja Orton Oy:n osalta liittyy osakkeiden arvostukseen yhtiöiden tuloskehityksen vuoksi tavanomaista suurempi arvonalennusriski.

7 Hallinto, taloushallinnon sisäinen valvonta ja kirjanpito

Tilintarkastuksessa on perehdytty valtuuston ja hallituksen tekemiin päätöksiin ja seurattu päätösten toteuttamista lähinnä painopistealuetarkastusten yhteydessä ja merkittävien yksittäisten päätösten osalta. HUSin hallintoa on käsityksemme mukaan

kokonaisuutena hoidettu kuntalain ja valtuuston tekemien päätösten mukaisesti. Emme todenneet huomautettavaa tytäryhteisöjen hallintojen hoidossa. HUS:in sisäinen tarkastus on kilpailutuksen perusteella siirretty tilikauden lopulla ulkopuolisen palveluntarjoajan hoidettavaksi. Sisäisellä tarkastuksella ja sen hyödyntämisellä on huomattava merkitys sisäisessä valvonnassa.

Emme ole todenneet vakavana pidettäviä puutteita HUSin ja sen tytäryhtiöiden sisäisen valvonnan järjestelyissä tai kirjanpidon hoidossa. Jäljempänä omassa kappaleessa on tuotu esille hankintojen kilpailuttamisen seurantajärjestelmät ja kilpailuttamisten käytännön toteuttamiset ovat kehittämiskohteita.

Sisäisen valvonnan kehittämiseksi edelleen olemme antaneet raporteissa tilivuonna suosituksia liittyen:

- henkilöstöhallintoon (pääosin lääkäreiden työajan seuranta),
- käyttöomaisuuden inventointimenettelyiden kattavuuteen ja seurantaan,
- riskienhallinnan käytäntöihin tulosityksiköissä,
- sopimuskäytäntöihin (sopimusrekisterit ja niiden käytettävyys laskujen hyväksynnässä) ja
- investointien seurantaan investoinnin ollessa meneillään.

HUS tuottaa yhä enemmän palveluja omaan erityisosaamiseensa liittyen jäsenkuntien lisäksi muille sairaanhoitopiireille. Mielestämme on tärkeää varmistua siitä, että veloitetut palkkiot aina kattavat kaikki tuotettuihin palveluihin liittyvät välilliset ja välittömät kustannukset.

8 Hankinnat ja kilpailutukset

Vuonna 2018 alkaneiden ja vuonna 2019 jatkuneiden erilaisten selvitysten ja tarkastusten perusteella HUS:illa on todettu olleen merkittävä määrä kilpailuttamattomia hankintoja. Asiasta on tehty selkoa toimintakertomuksen merkittävimpiä riskejä ja epävarmuuksia koskevassa osiossa (HUS:in päivitetyn arvion mukaan kilpailuttamatta ovat vuositasolla olleet noin 62 miljoonan euron hankinnat - noin 1 miljardin euron vuosittaisista hankintavolyymista). Kilpailuttamattomien hankintojen arvioitu vuotuinen määrä euroissa edustaa HUS:in vuotuisesta hankintavolyymista noin kuutta prosenttia. HUS konserni kilpailuttaa lisäksi vuositasolla noin 200 miljoonan euron investoinnit, joiden kilpailutuksissa emme ole todenneet tarkastusten perusteella olleen merkittäviä puutteita.

Kuluttaja- ja Kilpailuvirasto on esittänyt HUS:ille neljän kilpailuttamattoman hankintakokonaisuuden perusteella yhteensä 160 tuhannen euron seuraamismaksua. Olemme perehtyneet HUS:in johdon vuonna 2019 tilaamaan ulkopuolisen asiantuntijan tekemään hankintoja koskevaan tarkastusraporttiin. Mainitun raportin mukaan kilpailuttamattomien hankintojen määrää euroina tai kappaleina ei ole mahdollista selvittää. Raportin ja muiden selvitysten perusteella on HUS:issa aloitettu vuonna 2019 erityinen hankintojen kehittämisohjelma, joka on ylimmän johdon ja hallituksen seurannassa.

- Suosittelemme edelleen kiinnittämään huomiota hankintakäytäntöjen kehittämiseen ja seurantaan.
- Kilpailutusten kattavuuden järjestelmällinen seuranta suuren hankintavolyymin vuoksi on saamiemme tietojen ja selvitysten perusteella vaikeaa nykyisillä tietojärjestelmillä. Suosittelemme harkittavaksi erillisen tietojärjestelmän hankkimista kilpailutusten seurannalle suuren hankintavolyymin johdosta.

Helsinki 20. maaliskuuta 2020

KPMG Oy Ab

Jorma Nurkkala
JHT, KHT

Jakelu:
Hallitus
Tarkastuslautakunta
Konsernijohto

